

Från liten stuga till stor gård

4. Tröst

6. Esox

7. Bodals kyrka

8. Lidingsberg

9. Näcken

Larsberg har varit ett begrepp för lidingöborna i snart 200 år. Namnet är starkt förknippat med första lidingöbron, som här hade sitt fäste.

Larsberg har fått sitt namn efter den brostuga (1) som 1802 uppfördes av Lars Fresk. Här kunde man ta en sup och värma sig innan hästen tvingades över flottbron (1803-1883) till nästa krog på djurgårdssidan, Lidingöbro värdshus. Ta till vänster upp genom Ekbacken (2). I boken "Lidingö och dess natur" från 1927 beskrivs Ekbacken som den yppersta av öns lundbackar. Nästan allt vad ön äger av lundväxter finns här.

Lunden tillkom troligen i samband med bygget av flottbron 1803. Trafiken mellan Djurgården och Larsberg förde med sig nya växter och därmed fick Lidingö denna grönskande plats. Det berättas också att Karl XV med gemål gärna intog sin matsäcksfrukost i gröngräset under den största eken och att den därefter kallades Kungseken.

Fortsätt upp genom Ekbacken, håll vänster och stanna uppe på platån. Inloppet (3) till Stockholm är klassat som riksintresse. Kulturmiljöer av riksintresse ska visa hur människan utnyttjat tillgängliga naturresurser, samhällets utveckling, näringsliv, sociala villkor, byggnadsskick och olika estetiska ideal från förhistorisk tid fram till nu. Kuststräckan nedanför Larsberg är en del av detta.

Vänd blicken över vattnet. Här påbörjades 1879 en första utbyggnad av kol- och massahamnen vid Värtan. Frihamnen och Loudden invigdes 1926 respektive 1927. På lidingösidan har utvecklingen gått från karga kustklippor och sommarnöjen till stora bostadsområden med högre bebyggelse.

Vi fortsätter stigen, håller höger och passerar genom gångtunneln under Larsbergsvägen

på väg mot Larsbergs centrum. Larsberg var, när det byggdes, det största området på Lidingö med 1 200 lägenheter, en siffra som i dag har ökat till 1 500.

John Mattson Byggnads AB köpte redan i mitten av 50-talet marken för fem till sju kronor per kvadratmeter. De goda kommunikationerna, den vackra naturen och den storartade utsikten gjorde området synnerligen lämpat för ett intensivt utnyttjande för bostadsändamål konstaterade man då fullmäktige 1963 godkände planerna för området, som skulle bebyggas efter ritningar av Bengt Gate.

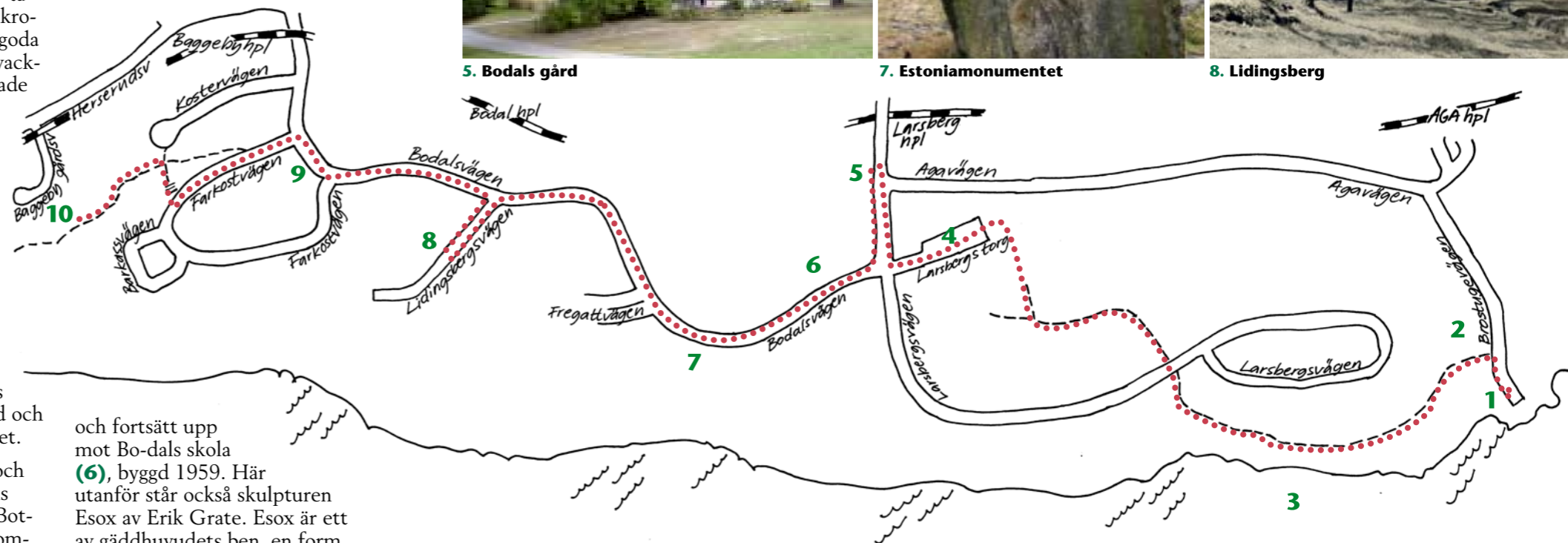
På torget i Larsberg står skulpturen Tröst (4) av Sven Lundqvist, invigd 1998. Skulpturen inköptes redan 1975 av Lidingö stad och stod från början i stadshuset.

Gå ut till Larsbergsvägen och sväng höger ner mot Bodals gård (5). Namnet Bodal (Bot-hadall 1379) berättar om områdets forntida boskapsskötsel genom anknytningen till ordet fäbod. Dalgången gav ett gott bete och var en grönskande plats efter landhöjningen. Här på gården föddes den förste lidingökungen Karl Petter Lindbom 1787. Han gifte sig med en förmögen änka och placerade deras gemensamma tillgångar i markegendomar på ön, till exempel Hersby.

Den som vet att berätta detta var Birger Wedberg, som själv bodde på Bodals gård under sina sista tio år (1935-1945). Tidigare hade han under sommarmånaderna bott på det närbelägna Lidingsberg. John Mattson Byggnads AB köpte sedermera marken av familjen Wedberg och skänkte Bodals

gård till Lidingö stad. Här inrättades först ett allaktivitets-hus och senare fritidsgård.

Gå tillbaka till korsningen Bo-dalsvägen/Larsbergsvägen

och fortsatt upp mot Bodals skola (6), byggd 1959. Här utanför står också skulpturen Esox av Erik Grate. Esox är ett av gäddhuvudets ben, en form som fascinerat skulptören.

Lite högre upp på gatan, på motsatta sidan, ligger Bodals kyrka (7), som byggdes som ett provisorium 1973, men som i dag är en välbesökt kyrka. På baksidan finns en sten, rest till minne av de nio lidingöbor som omkom i Estonia-katastrofen 1994. Stenen är av urberg och står vänd mot Estonias hemmahamn i Värtan. Idén till stenen kom från Parti Karlberg och den invigdes på dagen ett år efter katastrofen.

Fortsätt upp genom bostadsområdet Baggeby-Bodal. Det är ett typiskt 1950-talsområde, som tillkom under en tid då bostadsbyggandet skedde i större enheter. Planläggning

1. Brostugan

2. Ekbacken

3. Inloppet

5. Bodals gård

7. Estoniamonumentet

8. Lidingsberg

och utbyggnad började omkring 1950 i Baggeby och slutfördes drygt tio år senare i Bodal. Ågarstrukturen innebar att olika arkitekter anlätades, vilket har medverkat till bebyggelsens varierade utformning. Trädgårdsarkitekten Walter Bauer har gestaltat gaturummen och parkmarken. Delar av grönytorna har dock i takt med den ökade bilismen omvandlats till parkeringsplatser.

Lite längre fram på Bodalsvägen, sväng vänster vid Lidingsbergsvägen. Här i slutet av vägen nere vid vattnet ligger ett av öns unika byggnadsminnen. Vid det gamla Öskuretorpet byggde Petter Eriksson Svedberg 1782 sommarstället

Lidingsberg (8). Huset fick sitt nuvarande utseende på 1840-talet och byggnadsminnesförklarades 1954. Släkten Wedberg äger Lidingsberg än i dag och stället är ett av länets bästa exempel på stockholmsborgarnas tidiga sommarställen i skärgården. Här finns även en liten privatteater med scen och kulisser från 1800-talets mitt. Området är i dag privat mark och vi kommer inte längre än till grinden.

I stället fortsätter vi vidare upp mot Baggeby torg. I dammen på torget möter vi Näcken (9) av Sven Lundqvist. Näcken har spelat här sedan 1957.

Vi vandrar vidare till Baggeby gård via Farkostvägen. Detta

var en av Lidingös äldre gårdar. Namnet Baggeby förekommer redan 1498 och berättar för oss att någon med namnet Bagge bodde här.

Baggeby gård (10) såldes 1936 efter att ägarna förlorat sina tillgångar i Kreugerkraschen och förföll därefter successivt. I dag finns inget kvar av den gamla gården som revs 1960. Men i området finns betydligt äldre grunder som berättar om de äldsta bosättarna från förhistorisk tid. I dag är Baggeby gård en kombinerad förskola, äldreboende och bostäder byggda på 1980-talet. ■

TEXT: LOUISE SCHLYTER
FOTO: LOUISE SCHLYTER, LENA HALLERBY